

Miika Nousiainen

MAANINKAVAARA

Tehtäväpaketin laatineet äidinkielen ja kirjallisuuden aineenopettajaopiskelijat Leena Kevätkylä ja Anna Louhensalo Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitokselta

Tehtäväpaketti on suunniteltu Minna Leinon ohjaamaan ja käsikirjoittamaan näytelmään Maaninkavaara, joka perustuu Miika Nousiainen samannimiseen romaaniin. Tehtävät soveltuvat parhaiten lukiolaisille, mutta monet harjoitukset sopivat sellaisenaan tai hieman muunneltuina myös yläkoululaisille. Tehtävät on tarkoitettu tehtävä esityksen jälkeen.

Tehtävätyypit keskittyvät käsittelemään kahta näytelmän pääteemaa, suomalaisuuden muutosta ja perhesuhteita. Draaman lajityyppin piirteet ja teatteritekniset näkökulmat on jätetty pois. Tehtävien valinnalla halutaan toisaalta ohjata oppilaiden huomio heitä koskettaviin teemoihin, toisaalta muistuttaa heitä perusoikeudestaan taiteen kokijoina tehdä tulkintoja ja antaa merkityksiä. Tehtävien pyrkimyksenä on vähentää välimatkaa taiteen ja opiskelijan välillä tarttumalla tuttuihin teemoihin, sekä tarjota tilaisuuksia hyödyntää opiskelijan omaa luomisvoimaa. Teemoihin pureudutaan keskustelun, väittelyn, itsenäisten ja ryhmissä toteutettavien kirjoitustehtävien sekä draamaharjoitusten avulla. Tehtävät on suunniteltu niin, että niistä voi valita omalle ryhmälle sopivimmat. Tehtävät ovat pääosin toisistaan riippumattomia siksi, että niitä voi teettää juuri sen verran kuin aikaa löytyy näytelmän käsittelyyn. Tehtävätyypit on lihavoitu, jotta paketista on helppo löytää esimerkiksi ryhmän muuta opiskelua tukevia työmuotoja.

Muuttuva suomalaisuus

Martti kantaa jatkuvaa huolta suomalaisuudesta, joka lähentelee rappiotilaa. Suomen kunnian palauttajaksi hän kaavailee Heidiä, jonka on määrä juosta Suomi ylös velttouden ja yltäkylläisyyden suosta. Ideologisissa monologinpätkissään Martti tulee käsitelleeksi suomalaisuuden rakennusmurikoita, jotka uhkaavat murentua nykymenolla. Martti Huttuselle suomalaisuuden pyhä kolminaisuus rakentuu terveestä yksinäisyydestä, askeettisuudesta sekä urheilumenestyksestä.

Tässä osiossa paneudutaan pohtimaan Martin välittämiä käsityksiä suomalaisuuden ytimestä erilaisten tehtävien kautta.

Tervettä yksinäisyyttä?

Martin mielestä ihminen voi turvata viime kädessä vain itseensä. Ihminen voi olla onnellinen ilman ystäviäkkin. Marttia ärsyttää nykynuorten riippuvuus toistensa hyväksynnästä. Koulussa tytöt halaavat toisiaan joka aamu. Ihmiselle pitäisi riittää tiimit ja toveruus, muista ei saa olla riippuvainen. Surulla ei kannata rasittaa muita, jokainen kantakoon oman taakkansa. Mykkäkoulu ei ole välttämättä huono asia avioliitossa, hiljaisuus voi olla rakentavaa.

Oliko Paavo Nurmi onnellinen, kysyi rehtori? Ja tämän puolustuspuheen mä olen pitänyt sata kertaa. Paavon yksinäisyys tulkitaan aina negatiiviseksi. Oliko Jeesus onnellinen? Sano, kun uskontoakin opetat, mä tivasin. Siis. Tarkoitin vaan, että kyllä se Heidin yksinäisyys voi olla voimavarakin. Joskus yksilön pitää uhrautua joukon ulkopuolelle, sillä tavalla näitä vapahtajia syntyy. Enemmän mä olisin nykynuorten ympärivuorokautisesta sosiaalisuudesta huolissani, mä sanoin. – Martti Huttunen

Ja ystävät, isän mielestä ne on yliarvostettuja. Sen tajus jo kuulemma Paavo Nurmikin. Me nykylapset kuulemma kuvitellaan, ettei me pärjätä yksin. Me kuvitellaan, että maailma vaan huitelee rakkautta ympäriinsä. Ja yhdessä kaikki. Isän nuoruudessa riitti toveruus, me nykynuoret taas kuulemma tarvitaan katteeton lupaus syvästä ystävydestä. Siinä missä ennen nyökättiin hyväksyvästi, kun kohdattiin tuttava jossakin, niin ku vaikka pihamaalla, niin nyt me halataan joka aamu koulun aulassa ystäviks luulemiamme tyyppejä. Me nuoret peilataan itseä ystävistä ja unohdetaan oman kehityksen kannalta tärkeä yksinolo. Sitten kun ystävä äkkiä kaikkoo, niin tää nuori luulee, ettei hänkään ole enää mitään. Paavo Nurmi halus olla paras. Ja tää Paavo tiesi, että ystäväpiirin ehtii hankkia myöhemminkin. Mun oli isän mielestä opetettava olemaan yksin. Sosiaalisia taitoja vois opetella sitten juoksu-uran jälkeen. – Heidi Huttunen

Väittely aiheesta ”Kumpi on parempi, yksinäisyys vai yltiösosiaalisuus?”

Kannat ovat tarkoituksella valittu edustamaan ilmiön ääripäitä, koska se vaatii samastumaan näkökulmaan, joka saattaa olla itselle lähtökohtaisesti vieras.

Luokka jaetaan esimerkiksi kuuden opiskelijan joukkueisiin. Joukkue valitsee henkilön, joka edustaa joukkuetta väittelyssä. Muut jäsenet keksivät yhdessä väittelijälle niin monta asiaansa puoltavaa argumenttia kuin mahdollista. Aikaa tälle voi antaa vaikkapa 20 minuuttia. Tämän jälkeen toteutetaan väittely. Väittelytehtävää voi laajentaa niin, että väittelyä seuraavat opiskelijat arvioivat väittelijöiden argumentointia.

Koska luokkakoot ovat isoja, voidaan järjestää kaksi erillistä väittelyä niin, että toinen väittely koskee yksinäisyys vs. sosiaalisuus -teemaa ja toinen esimerkiksi aiheita ”Suru pitää kätkeä keinolla millä hyvänsä vs. suru pitää näkyä, vaikka se kuormittaisi muita”. Toiseksi väittelyn aiheeksi voi myös ottaa askeettisuus-osiosta väittelyn ”Yltäkyläisyys tuo onnea vs. pahoinvointi tuo onnea”.

***

Mitä tässä. Hyvää tilannetta rikkomaan. Oikeestaan se on aika hellyyttävän näkönen siinä vihasena virkatessaan. Mitä lie mieltii? Varmaan mielessään haukkuu mua. Haukkuu, mutta muistaa myös hyvät puolet. Jossakin vaiheessa haukut aina muuttuu positiivisiksi, kun vaan jaksaa odottaa. Parisuhteessa pitkäkin hiljaisuus voi olla painostavan sijasta rakentava. Puhdasta pitkän tähtäimen toimintaa. Hyvään liittoon kuuluu terve yksinäisyys. – Martti

Soitan Sirkalle, että lämmittää saunan. Näin Huttusten juoksutalli toimii. Näitä harjoteltiin kato jo Jarkon kanssa. Oot onnekas, kun pääset hyppäämään vauhdissa osaksi hyvin öljyttyä koneistoa. Samaa reittiä takasin. – Martti

Äiti, mä sanon. Kerro vaan, tää loppuu ihan just, sanoo äiti. Monelle tv-sarjat on pakoa todellisuudesta. Äidille Kauniit ja rohkeat oli pakoa todellisuuteen. Ristiinnaivat muotisuunnittelijat edusti Huttusten mittakaavassa normaalia. – Heidi

Keskustelkaa pareittain tai ryhmissä:

Minkälaisia neuvoja antaisit Sirkalle, joka näytelmässä pysyttelee kovin etäällä Martin ja Heidin juoksuprojektista? Tekikö Heidi oikein pyytäessään isäänsä valmentajakseen?

Kirjoita ote Sirkkan päiväkirjasta. Sirkka Huttunen vaikuttaa yksinäiseltä ja tyytymättömältä avioliittoonsa, mutta hän ei kykene jättämään miestänsä tavoitellakseen onnea. Sirkka on Huttusen juoksutallin kulmakivi, mutta tärkeästä tehtävästään huolimatta hänellä ei ole juurikaan sanavaltaa koko perhettä koskevissa suurissa päätöksissä. Sanotaan että mies on perheen pää ja nainen kaula, joka päättää kääntää. Huttusen perheen kaula on niin jumissa, ettei kykene kääntymään, ja mahdollistaa siten pään järjettömät päätökset.

Sirkkan päiväkirjaotteella harjoitellaan näkökulman ottoa sekä annetaan oppilaalle vapaus tehdä omia tulkintojaan henkilöhahmosta.

Ote voi olla a) vapaamuotoinen, b) kuvaus Sirkkan tunnelmista, kun Martti on juuri kertonut ostaneensa talon, tai c) kuvaus Sirkkan tunnelmista, kun Heidi ja Sirkka ovat juuri muuttaneet pois Perunkankaalta.

***

HEIDI: Onks isä kaikki kunnossa?

MARTTI: Älä sinä tyttö isästä huolehdi. Sure oma surus.

HEIDI: Jaksatko sä?

MARTTI: Kyllä aikamies pärjää.

HEIDI: Ei kun oikeesti.

MARTTI: Ihan oikeesti.

HEIDI: Okei.

(tauko)

Mä näin, että isä yritti sanoa jotakin. Ja yritti uudestaan. Mutta sanat juuttui jonnekin matkalle. Ei siinä sen enempiä juteltu. Mä soitin aamulla Urheiluliittoon.

Mielipidekirjoitus surusta. Martti ei osaa näyttää Jarkon kuoleman aiheuttamaa surua, mikä johtaa kodin jättämiseen ja täysipäiväiseen valmentamiseen. Martti pystyy puhumaan taakastaan vasta kun perhe on hajonnut.

Kirjoita mielipidekirjoitus siitä, saako surua näyttää. Voit myös kirjoittaa tilanteesta, jossa surua ei ole saanut mielestäsi näyttää. Voit myös kirjoittaa rohkaisevan kirjeen Martille, joka yrittää peittää surunsa.

***

Draamaharjoituksia

Alla on yksinäisyyden teeman käsittelyyn sopivia draamaharjoituksia. Harjoitustyyppien kuvaukset löytyvät tehtäväpaketin lopusta, jonne on koottu myös muutamia ehdotuksia lämmittelyharjoituksiksi.

Omantunnon ja pään ääniä

1. Omantunnon äänet: Martti miettii, voiko talon ostaa kertomatta Sirkalle ja/tai Heidille.
2. Pään äänet: Mitä Sirkka ajattelee avioliitostaan?
3. Pään äänet: Mitä Risto ajattelee ystävydestään Martin kanssa?

Askeettisuus: ”Pahoinvointi tuo onnea”

Suomalaiset kulkevat Martti Huttusen mielestä harhaan tavoitellessaan yltäkylläisyyttä. Vähään tyytyminen ja äärimmäinen sitkeys luovat todellista menestystä. Piru viekoittelee suomalaisia nuoria Jaffa-kekseillä ja media-alan ammattiteilla. Martin mielestä aidon onnen voi saavuttaa vain kärsimyksellä, mutta onneen ei saa jäädä makaamaan – voi laiskistua. Mitä ihminen todella tarvitsee ollakseen onnellinen?

Kirjoita monologi Martin Marie-keksimonologin pohjalta. Ohessa on Martin Marie-keksimonologin pätkä, jossa Martti liittää suomalaisen ruokakaupan keksihyllyn lihomisen osaksi suomalaisuuden muutosta. Voit kirjoittaa samaan tapaan jostakin toisesta tuotteesta, joka mielestäsi kuvaa suomalaisuuden muutosta. Voit myös kirjoittaa vastineen tapaan monologin, joka kyseenalaistaa Marie-keksin ja Jaffa-keksin vastakkainasettelun.

*Marie-keksi on hieno tuote. Ei hemmottele, mutta on lupaus paremmasta. Sulaa suuhun nopeasti, mutta pitkitelee nautintoa tarttumalla kitalakeen. Marie on maukas, muttei makea. Maistuu nälkäiselle, mutta jää kulhoon kylläiseltä. Se ei kosiskele täytteillä niin kuin Domino-keksi, se on rehellisesti oma itsensä. Marie-keksi on jälleenrakennuksen lapsi. Suomi meni pilalle viimeistään sinä päivänä, kun Jaffa-keksit ilmestyi kauppojen hyllyille. Sillon oli annettu periksi. En mä Carneval-keksejä tai Dominoita vastusta. Carneval kuuluu lasten juhliin ja Domino on aikuisten juhlapäivän keksi, sopiva vastapaino Marielle. Jaffa-keksi on kuohkea, pehmeä, makea ja valheellinen. Siinä missä ennen Amerikan mantereelta tuli Tahkon mukana valmennusoppeja, nyt sieltä tuodaan lautasen kokosia keksejä. –
Martti Huttunen*

***

*Hyvä kysymys se on. Miten sen sitte kukin ajattelee... Onni ja pahoinvointi, viha ja rakkaus... Pekka Vasalahan alko esimerkiks olympiavoittonsa jälkeen vihata tonnivitosta. Vihasi rakastaan yli kaiken. Toista ei ole ilman toista. Niin se oli Virénilläkin. Harjoitusohjelma tähtäsi onneen, mutta sen sisältö oli pelkkää pahoinvointia. Tai mites Kaarlo Maaninka, jonka päässä juoksun tuska vaihtui keskusteluun Jumalan kanssa. Tekikö se väärin, kun tankkasi kehoaan omalla verellään? Hyväksyykö sen Jumala sen? Totta kai olis hyväksyny, kaikkihan sitä teki. Mutta Kaarlo oli itselleen Jumalaansakin ankarampi. Julmista julmin. Onni on päämäärä, lopputulos. Pahoinvointi tuo onnea, mutta siitä nauttiminen vie mahdollisuuden tulevaan onneen, kun ihminen siinä onnellisena ollessaan laiskistuu. Onni ei oo koskaan tuonu maailmaan mitään hyvää, se vain ottaa. –
Martti Huttunen*

Väittely aiheesta ”Yltäkylläisyys tuo onnea vs. pahoinvointi tuo onnea”. Argumentit valmistellaan etukäteen ryhmissä, ja yksi ryhmän jäsen osallistuu väittelyyn.

10 käskyä Martille nykynuorelta: Ryhmissä valmistellaan Martille 10 käskyä, kuinka nykynuoriin tulee suhtautua. Ryhmät esittävät ne koko luokalle. Tehtävän voi toteuttaa myös itsenäisenä kirjoitustehtävänä.

Improvisaatiotehtävä aiheesta ”Martti nuorena”.

- a) Suunnitellaan pienryhmissä kohtauksia Martin nuoruudesta, jotka näytellään. Kohtaus saa olla lyhyt, suunnitteluun riittää viisi minuuttia.
- b) Pään äänet -harjoitus Martin nuoruudesta joko pienryhmissä tai koko luokan kanssa.

Urheilumenestys ja kansallinen itsetunto

Suomalaisten urheilumenestys on monille vakava asia. Urheilu tuntuukin olevan sidoksissa kansalliseen itsetuntoon. Heidin on määrä sovittaa juoksullaan suomalaisen kestävyysjuoksun synnit. Kovat odotukset ja armoton kilpailuhenki ulottuu myös nuorten urheiluun. Urheilulla on aivan erityinen asema suomalaisessa kulttuurissa, vai onko? Miksi urheilu on suomalaisille niin tärkeää?

Keskustelu ryhmissä aiheesta ”Urheilun erityisasema suomalaisessa kulttuurissa”

1. Lämmittelykeskustelu koko luokan kanssa: Urheilu on Maaninkavaarassa erityisasemassa – voiko tilannetta verrata tosi elämään?
2. Varsinainen keskustelu ryhmissä, tulokset puretaan yhdessä: Miksi urheilumenestys on monille suomalaisille niin tärkeää?
3. Mihin sinun mielestäsi suomalainen kansallisetunto perustuu?

Perhesuhteet

Matkantekoa perhesuhteisiin

Yksi näytelmän kantavimmista teemoista on perheen sisäisten suhteiden dynamiikat. Jarkon kuoltua Heidin, Martin ja Sirkan roolit menevät päällelleen, ja alamäki on valmis alkamaan. Etenkin isän ja tyttären suhteessa osat menevät pahasti sekaisin.

Perheen moninaisia muotoja tarkastelemaan osioon voi orientoitua seuraavilla harjoituksilla: Jakautukaa ryhmiin ja pohtikaa, minkälaisen kuvan näytelmä antaa lapsi-vanhempisuhteesta. Onko Heidin ja Martin suhde tavallinen isä-tytär-suhte? Mitä tavallisella perheellä tarkoitetaan, onko sellaisia?

Näytelmässä Heidi alkaa juosta, jotta Martti ei masentuisi. Juoksuharjoitusten tiheessä Heidille ei juuri jää aikaa elää niin kuin muut ikäisensä. Heidn tarkkaan kaavoitettu elämä ja huoli isästä vaativat tyttöä aikuistumaan liian nopeasti.

Kirjoita mielipidekirjoitus tai argumentoiva teksti aiheesta "Onko nuorella paineita aikuistua liian nopeasti nyky-yhteiskunnassa?"

Kirjoita fiktiivinen teksti (esim. runo, novelli tai proosakatkkelma) siitä, mitä Martille olisi tapahtunut, jos Heidi ei olisi alkanutkaan juosta.

Kirjoita päiväkirjakatkkelma Heidn surusta.

Draamaharjoituksia

a) Improvisaatiota (jota voi tarpeen vaatiessa vähän suunnitellakin): Jakautukaa kolmen ryhmiin. Improvisoikaa tai suunnitelkaa ja näytelkää kohtaus. Paikkana on Huttusten olohuone, henkilöinä Martti, Sirkka ja Heidi. Heidi kertoo vanhemmilleen lopettavansa juoksun. Mitä tapahtuu? Miten vanhemmat reagoivat Heidn sanoihin? Harjoituksen voi toteuttaa käyttämällä tunnetilakortteja (käyttöohje lopun draamaharjoituksissa) joko niin, että kaikilla esiintyjillä on sama tunnetila tai niin, että kaikki kolme ottavat eri tunnetilakortit (esim. surullinen Heidi, intohimoinen Martti, pettynyt Sirkka). Huom! Kohtauksen ei tarvitse mennä samalla tavalla kuin näytelmässä. Tehtävästä tulee kiinnostava, kun tapahtumille keksitään uudet suunnat.

b) Improvisaatiota: Martti vetoaa useaan otteeseen Jarkon toiveisiin ja haluihin: "Ajattelin vaan, että Jarkonkin takia, että ottaisitko siihen sun seinälle ne Jarkon huoneessa olevat Vätäisen ja Vasalan kuvat kanssa?" Martti suostuttelee. Miksi? Improvisoikaa kohtaus neljän ryhmässä siten, että toinen pareista on Martti, toinen Jarkko. Yksi ryhmästä edustaa Martin ajatuksia, eli pään ääniä, yksi Jarkon. Minkälaiset ovat Jarkon päänänet Martin vaahdotessa tälle juoksemisen tärkeydestä? Entäs mitä ajattelee Martti? Tehtävässä on mahdollisuus hyödyntää tunnetilakortteja.

c) Näytelmässä mainitaan, että Sirkka ja Martti menivät yhdessä perheterapeutin pakeille pian Jarkon kuoleman jälkeen. Suunnitelkaa terapiaistunnosta kohtaus. Henkilöt: Sirkka, Martti ja terapeutti. Mitä terapiassa puhutaan? Mitä henkilöt ajattelevat todella?

d) Heidi kokee perheensä epänormaaliksi. Suututtuaan isälleen hän tulee kerran sanoneeksi, että hänen parhaan ystävänsä Jennan perhe on normaali. Jenna tosin itse häpeää vanhempiaan, mutta yhtä kaikki – perhe näyttäytyy Heidn näkökulmasta tavallisena. Kirjoittakaa parin kanssa dialogi, jonka tapahtumapaikkana on Jennan koti ja henkilöhahmot Jennan perheenjäseniä. Dialogit voidaan esittää.

e) Näytelmän puolivälissä Heidi tapaa Saken, joka Heidn sanoin muuttaa painajaismaisen syksyn hänen elämänsä onnellisimmaksi. Suunnitelkaa kohtaus, jonka henkilöt ovat Heidi, Martti ja Sakke. Martti olisi halunnut Heidille kenialaisen aviomiehen, mutta joutuu alistumaan nuorten sanelemaan kohtaloon.

Suunnitelkaa ja näytelkää kohtaus, jossa Martti ja Sakke tapaavat ja paikalla on myös Heidi. Käyttäkää kohtauksissanne ainakin seuraavia repliikkejä:

"Isä, mikä tuli?"

"Vähän puun takaahan tämä poikaystävä-juttu tuli. Yks epävarma lisämuuttuja harjotusohjelmaa tehtäessä. Poikaystävä on pois harjoittelusta."

"Sä oot etuoikeutettu onnentyttö. Toista se oli Kaarlon aikaan .Harjottelu tehtiin päivätöiden jälkeen."

"Mutta kyllä mä Heidin onnea toivon."

"Ei isä, sinne mä en tuu!"

Tämän tehtävän voi toteuttaa myös hyödyntämällä pään äänet -tehtävänantoa.

f) Martti oli suunnitellut Heidin avioituvan kalenji-heimoon syntyneen kenialaisen kanssa. Näytelmässä mainitaan, että Heidi ja kalenji ovat olleet hetken aikaa kirjeenvaihdossa. Jakautukaa kolmen ryhmiin. Yksi ryhmän jäsen kirjoittaa kirjeen Heidinä, toinen ryhmäläinen on kalenji, joka vastaa Heidin kirjeeseen. Myös Martti kantaa kortensa kekoon ja kirjoittaa toivevävyllään – kolmas ryhmän jäsenistä on Martti.

g) Suunnitelkaa ja esittäkää kohtaus, jossa kalenji, Sakke, Heidi ja Martti tapaavat. Tyyllilajeiksi voitte valita tragedian, komedian, tragikomedian tai saippuaopperan.

Vanhemmat ja lasten harrastaminen.

"Annat vain kaiken! t. Isä.", kirjoitti Martti Jarkolle ennen juoksukilpailua. Milloin vanhemmalla on liikaa odotuksia lastensa suhteen? Näytelmässä Martti ajaa Heidin ääri rajoille niin psyykkisesti kuin fyysisestikin. Voiko välillä käydä niin, että lapsen tai nuoren harrastus muuttuu vanhemman harrastukseksi?

Pohtikaa pareittain tai pienissä ryhmissä, milloin vanhempi puuttuminen nuoren elämään tai harrastuksiin on liiallista. Missä menee raja?

Kirjoita mielipidekirjoitus tai argumentoiva teksti jostakin seuraavasta aiheesta, johon voit keksiä iskevän otsikon:

Vanhemmat mukana lastensa harrastuksissa

Vanhemmat haluavat lapsestaan huippumenestyjän, mitä haluaa lapsi?

Miksi jotkut vanhemmat ottavat lastensa harrastamisen niin vakavasti?

Mistä vanhempien vaatimukset kumpuavat?

Suorittaminen – avain onneen vai apatiaan?

Ajanvietto vanhempien kanssa

Terapeutti kehottaa Marttia olemaan enemmän läsnä Heidin elämässä. Tavoite ei varsinaisesti toteudu, vaikkakin isällä ja tyttärellä on tiivis valmennussuhde. He viettävät valtavasti aikaa yhdessä, mutta Martti näkee Heidissä vain juoksijan, eikä kuuntele tytärtään.

Pohtikaa pareittain, pienryhmissä tai koko luokan kesken seuraavia aiheita:

Kuinka paljon nykyajan lapset ja vanhemmat viettävät aikaa yhdessä?
Pitäisikö sinun mielestäsi nuorten viettää enemmän yhteistä vapaa-aikaa? Miksi tai miksi ei?
Haluavatko nykynuoret viettää aikaansa vanhempiansa kanssa? Miksi? Miksi ei?
Minkälaista on hyvä ajanvietto vanhempien kanssa?

Alla on nuorten keskuudessa huippusuositun duon, Jaren ja VilleGallen kappaleen "Faija" sanat.

Lue laulun sanat ja pohdi millaisen kuvan laulun sanat antavat vanhemmuudesta.

Miten Heidin ja Martin suhde eroaa laulun puhujan ja faijan suhteesta?

Sanoita laulu uudelleen niin, että sanat on osoitettu Heidiltä Martille.

Faija

Faija

Sä tiedät miks me ollaan tääl

Mä tiedän et sä snaijaat

Rakkaudest lajiin

(2x)

Ja vaa rakkaudest lajiin

Ku palattiin sen pariin

Soitellaan, sovitaan kyytei

Iltamyöhään pestään pyykkei

Ku mä oon nähny kai näyn ku sääs ku sääs kentän laidalla käy jou

Mä oon se faija mä tiedän et sä snaijaat

Ku tulee pipi polveen ni puhallan ja paijaan

Ja vaa rakkaudest lajiin

Lauantaiaamusin kaheksalt taliin

Hallivuoroist ei vaan voi valittaa

Perjantaipullo kii ja pojat pelaamaan

Se summa vähemmän pleikkarii

Koutsiki ohjeisti enemmän treenii

Koutsu koutsaa vanhemmat maksaa vaan

Kevätturnauksessa paistaa makkaraa

kertosäe

Jare Joakim Brand kiitos ja kumarrus

Vanhemmat opetti sanoo pidä mallus

Sillon ku tarjottiin pysty kieltäytyy

Nykyään kyl ylähuuli hiertyy

Mutsin ääni kuuluu yläkatsomost

Ei se koskaa välittäny mistää lippujonost

Tai sun hienhajusista kledjuist

Penniikää maksanu ite kausimaksuist

Faija neuvoo sua kentän laidalla

Ja kuskaa treeneihin kauheella vaivalla

Melkein nostaa sun puolest punttii

Ainoo kiitos: heitä pari hunttii

Pitää aina olla kalleimmat fläägät mitä sä säädät

Sano vaan kiitos

Mitä tahansa tehäkki sä päätät

Oot aina yhen puhelun päässä liitost

kertosäe

*Faija työns pojat kaduilta kentille
Ne huomaa ettei meist ollu koulunpenkille
Luistimii suu mutrussa jalkoihi
Faija paino suoraa duunist jengin talkoihin
Isä-poika -suhde tyrehtyy täl tiellä
Meijän perhees kaikki todistettii hiellä
Kovisteltii äijille itkettii äitille
Pastat poskii ja salaa sylkee roskii
Joulujuhlissa aina pukusillee
Koko nuoruuden ne ihmetteli sukunimee (Galle)
En ymmärrä mis on kaikki arvostus
Vittuillaa faijalle jo ennen karvotust
Kai täs pitäs munki sanoo thank you
Ku poika oli joka asias no can do
Tää lähtee vaa kaikkie vanhemmille
Terveisin Gallen Ville*

kertosäe

Tähdellä merkityt harjoitukset on poimittu Keski-Suomen Draamaopettajat Ry:n julkaisusta *Draamaharjoitusten keittokirja* (2007).

Lämmittelyä

* Venyttelyä

Vapaata liikkumista musiikin tahdissa. Kun musiikki taukoaa, jokainen keksii vuorollaan yhden venyttelyliikkeen, johon muut yhtyvät. Jos tunnit ovat aamulla, voidaan harjoitus nimittää omien aamuvenytysten jakamiseksi.

* Swiss, bäng, poing

Ollaan piirissä kasvot keskustaa päin. Ohjaaja kertoo, että kyseessä on viestirinki ja että on kolmenlaista viestiä. On "swiss"-viesti, jolloin osoitetaan vieressä seisoo, "bäng"-viesti, jolloin osoitetaan käsillä jotain ringin toisella puolella olevaa sekä "poing"-viesti, jolloin käsillä osoitetaan ylöspäin, ja viestinkulun suunta ringissä vaihtuu päinvastaiseksi. Ohjaaja on ensimmäinen viestinlähettäjä ja näin ollen määrää suunnan.

- a) mennään koko ringi läpi "swiss"-viesteillä
- b) otetaan mukaan "bäng"-viesti
- c) kun "swiss" ja "bäng" sujuvat sutjakasti yhdessä, otetaan mukaan vielä "bong"-viesti
- d) yritetään nopeuttaa viestinsiirtoa
- e) kilpaillaan siitä, ketkä jäävät viimeisiksi viestittäjiksi, kun mokatessa joutuu ulos viestiringistä.

Luetaan eri tunnetiloissa

Tehtävään tarvitaan **tunnetilakortteja**, eli pahvikortteja, joihin on kirjoitettu jokin tunnetila. Tunnetilakortit on helppo tehdä ja ne ovat hyvin monikäyttöinen apuväline opetuksessa. Tunnetiloja: Ihastunut, tiukkapipoinen, epäilevä, hätäantynyt, ilkeä, nolostunut, neuroottinen, iloinen, ärsyyntynyt, epäilevä, pelokas, loukkaantunut, ylpeä, hämmentynyt, kiukkuinen, surullinen, hullu, huolestunut, vihainen, unelias, hassu, rakastunut, kyllästynyt, ujo, jne.

Tuolit ja pöydät siirretään syrjään. Asetutaan piiriin seisomaan. Jokainen opiskelija saa tunnetilakortin, johon on kirjoitettu jokin tunnetila, esim. "yllättynyt". Opettaja heijastaa kankaalle jonkin herkullisen otteen näytelmän käsikirjoituksesta. Tekstiä luetaan opiskelija kerrallaan niin, että kukin sanoo vuorollaan yhden sana / useamman sanan / kokonaisen virkkeen pyrkien siihen tunnetilaan, joka kortissa lukee. Tekstiä kannattaa lukea ainakin kolme kierrosta, jotta mahdollinen jännitys vähenee. Yhden kierroksen jälkeen oma tunnekortti annetaan vasemmanpuoleiselle vierustoverille.

Otteita käsikirjoituksesta:

Oikeastaan mä en edes haluaisi kalastaa kuhaa. Kuha on laiskassa olemuksessaan kaikkee sitä mitä Lasse Virén ei ole, mutta ihan maukas suupala kieltämättä. Toisaalta kuha kyllä seuraa pitkään saalistaan. Siinä on jotain mitä kestävyysjuoksijaltakin vaaditaan. No, ei kuha sentään hauki ole. Haukeen jos vertaa, niin kyllä kuhalla toivoa on. Perusajatuksiltaan kuha on järvevä kala. Valmennuksella ja motivoinnilla siitä sais hyvän kalan. Se on laiska.

Isä sanoi, ettei taidekoulu oo mikään portti taivaaseen. Maaailma vaan on kuulemma mennyt sellaseksi, että media tarjoaa pikalippuja taivaaseen, ja me nykynuoret heti luullaan, että me vallotetaan maailma meidän omalla persoonalla ilman työntekoa. Ja opetusministeriö vastaa meidän haaveisiin tarjoamalla mukavia linjoja, jotka antaa valmiudet monipuoliseen työskentelyyn media-alalla. Isä sanoi, että talousihmisillä on parinkymmenen vuoden päästä huuli pyöreenä kun ne tajuaa, että Suomessa on enemmän juontajia kuin väkeä perusteellisuudessa. Isän nuoruudessa rajat oli paljon selkeemmät. Istuttiin jollain lakisääteisellä ja kuunneltiin radiosta Tapio Rautavaaraa, eikä kuviteltu, että vaihdettais paikkoja Tapsan kanssa.

Ihan rehellisesti sanottuna mä olin sellasta kenialaista poikaa miettinyt Heidille sulhaseksi. Salaa olin jo pitkään toivonut, että se sen kenialaisen kirjekaverin, Wilsonin, kanssa menis yhteen. Wilson on Kalenji. Mutta totta ei saanut puhua, Sirkka suuttui. Se oli alkanu muutenkin suuttua kovemmin ja useammin. Kalenjit nyt on kuitenkin tää kenialainen heimo, jonka jäsenet on voittanu neljäkymmentä prosenttia kaikista kultamitaleista kestävyysjuoksussa vuoden 1980 jälkeen. Tai oikeastaan Kalenji on yhteinen nimittäjä sellasille alaheimoille, ku Nandi, Tugen, Keiyo, Marakwet ja Kipsigis. On niitä tutkittukin, että miksi ne on niin hyviä. Sydänkäyrät mitattiin, ja keuhkot, kaikki mahdollinen. Elinympäristö tutkittiin. Ei vaikuttanut sekään, että elävät korkealla. Mutta yks asia vaikutti, jalat. Niillä on kevyemmät ja pienemmät alaraajat kuin meillä. Se on juoksun kannalta taloudellista. Sellaisia jalkoja ei voi kehittää, ne täytyy periä. Ja mä vaan sanoin Sirkalle suoraan ja rehellisesti, että sellaisia jalkoja olin toivonu lapsenlapsille.

Marie-keksi on hieno tuote. Ei hemmottele, mutta on lupaus paremmasta. Sulaa suuhun nopeasti, mutta pitkittelee nautintoa tarttumalla kitalakeen. Marie on maukas, muttei makea. Maistuu nälkäiselle, mutta jää kulhoon kylläiseltä. Se ei kosiskele täytteillä niin kuin Domino-keksi, se on rehellisesti oma itsensä. Marie-keksi on jälleerakennuksen lapsi. Suomi meni pilalle viimeistään sinä päivänä, kun Jaffa-keksit ilmestyi kauppojen hyllyille. Sillon oli annettu periksi. En mä Carneval-keksejä tai Dominoita vastusta. Carneval kuuluu lasten juhliin ja Domino on aikuisten juhlapäivän keksi, sopiva vastapaino Marielle. Jaffa-keksi on kuohkea, pehmeä, makea ja valheellinen. Siinä missä ennen Amerikan mantereelta tuli Tahkon mukana valmennusoppeja, nyt sieltä tuodaan lautasen kokosia keksejä.

Pään ja omantunnon äänet

Pään äänet (yksinkertaistettu versio)

Harjoitus voidaan toteuttaa joko ryhmissä tai koko luokan kesken. Yksi opiskelija valitaan roolihenkilöksi, ja sovitaan tilanne, jossa roolihenkilö on. Mitä hän ajattelee? Roolihenkilö menee istumaan, ja muut ryhmän jäsenet käyvät koskettamassa henkilön olkapäätä vapaassa järjestyksessä, ja sanomassa yhden ajatuksen, jota henkilö ajattelee. Tehtävä auttaa pääsemään jyvälle roolihenkilöstä sekä toisaalta kannustaa tekemään omia tulkintoja.

Omantunnon äänet

Omantunnon äänet on harjoitus, jossa pään äänien tapaan opiskelijat käyvät laittamassa vuorotellen järkeen ja tunteisiin vetoavia ajatuksia roolihenkilön päähän. Roolihenkilölle annetaan tilanne, jossa hän on vaikean valinnan äärellä: järki sanoo toista ja tunteet toista. Opiskelijat jaetaan kahteen ryhmään, järkeen ja tunteisiin. Kustakin ryhmästä käydään vuorotellen laittamassa henkilön päähän ajatus, joka vetoaa järkeen tai tunteisiin.

Muita Maaninkavaaraan sopivia improvisaatioharjoituksia:

* Suomalainen sää

Eläydytään tuntemaan, mitä erilaiset säät saavat meidän käytöksessämme aikaan. Ei puhuta, ilmaistaan tunteet ruumiin kielellä. Ollaan bussipysäkillä, odotetaan bussia, joka on myöhässä. Aluksi on jäätävän kylmä, sitten paahtava helle, sen jälkeen sataa kaatamalla, ja lopuksi vielä ennen auton saapumista piiskaava tuuli heittää hiekkaa silmille ja uhkaa viedä mennessään.

* Mielikuvitusta

Erilaista juoksua: juostaan maratonia kaatosateessa - suolla saappaat jalassa - hiekkadyyneillä - kompuroidaan aavikolla janon uuvuttamana.

Liikutaan potkukelkalla ylämäessä - luistellaan - pompitaan tulisilla hiilillä - lonsitaan isoilla saappailla - sipsutellaan balettitosuilla - hypätään narua.

Harjoituksen voi toteuttaa niin, että opettaja laittaa musiikin soimaan ja sanoo, kuinka liikutaan. Jonkin ajan jälkeen opettaja kertoo uuden liikkumistavan. Lopuksi voidaan muodostaa kaksi ryhmää, jotka osallistuvat mielikuvitukselliseen köydenvetokisaan.